

Tytuł pracy doktorskiej:**Specyfika funkcjonowania poznawczo-komunikacyjnego głuchych dzieci dwujęzycznych w okresie późnego dzieciństwa.**

Streszczenie:

Lepsze zrozumienie specyfiki mechanizmów myślenia i porozumiewania się powinno być fundamentem edukacji głuchych dzieci. W pracy analizowano funkcjonowanie poznawcze i komunikacyjne głuchych dzieci z perspektywy dwujęzyczności migowo-pisanej, obejmującej dwa niezależne od siebie języki: Polski Język Migowy oraz polski język pisany. W zakresie procesów mentalnych mierzono poziom inteligencji oraz poziom funkcji zarządzających, rozumianych jako wyższe funkcje poznawcze kierujące i monitorujące działaniem systemu poznawczego. Badano również poziom komunikacji w Polskim Języku Migowym i poziom rozumienia czytanego tekstu. Głuche dzieci, najbardziej zanurzone w dwujęzyczności migowo-fonicznej, nie różnią się poziomem umiejętności mentalnych oraz komunikacji w pierwszym języku od słyszących dzieci. Zaobserwowano wybiórcze deficyty poznawcze w grupach głuchych dzieci o słabszej dwujęzyczności migowo-pisanej w odniesieniu do słyszących rówieśników. Wszystkie głuche dzieci osiągnęły niższy poziom rozumienia czytanego tekstu niż słyszące dzieci. W badaniach wskazano na istnienie związku kompetencji w Polskim Języku Migowym zarówno z poziomem rozumienia czytanego tekstu jak i z poziomem funkcji zarządzających. Efektem pracy badawczej są narzędzia do badania poziomu komunikacji w Polskim Języku Migowym głuchych oraz poziomu funkcji zarządzających z instrukcją w Polskim Języku Migowym. Przeprowadzone badania wydają się wspierać propozycję edukacji dwujęzycznej głuchych dzieci opartej na Polskim Języku Migowym i polskim języku pisany.

Title of dissertation:**The specificity of cognitive and communicative in deaf bilingual children in late childhood**

Summary:

Education for deaf children should be founded on better understanding of cognitive and communicative specificity of deaf pupils. In this research cognition and communication of deaf children were analysed from perspective of sign-written bilingualism which includes

Polish Sign Language and written form of Polish. Mental measurement comprised level of intelligence and executive functions defined as higher cognitive functions managing and monitoring cognitive system. Level of communication in Polish Sign Language and in understanding of written text was established in deaf children. There was no difference in cognitive level and in communication in first language between deaf children immersed in sign-written bilingualism and hearing children. However deaf children characterized by weaker sign-written bilingualism were deficient in cognition when compared to hearing peers. All deaf children had lower scores in reading comprehension. In presented research Polish Sign Language skills were correlated with: reading comprehension and executive functions. We developed the tools for measuring level of communication in Polish Sign Language and of executive functions with instruction in Polish Sign Language. Presented results support bilingual education for deaf children based on Polish Sign Language and written form of Polish.

Mieczysław Turski
premier

Justyna Kolaniec
deaf